նոր և գեղեցիկ, ի յոյս մեծ և գերազանց, ի յոյս առաւելագոյն բարեաց փառաւորութեանցն, անբաւ ուրախութեամբ սրտից խրախուսանօք թեւակոխել, և զազգասիրական վաստակս մեծի Հայրապետիդ երախտագէտ հոգւով ի փող աւագափող ներբողինել։ Ահա այսօր ամբարձեալ Վեհիդ ի պատկառելի գահ Հայրապետութեան, և ի բարեյաջող շրջանս Չորրորդ Տարեդարձի նուիրական սուրբ Օծմանդ ժամանեալ՝ ազգասիրական ներկայ գործք Ձեր և ջանք ի մեծամեծ բարիս և ի շահեկան պտուղս վաստակոց եղերելով՝ զապառնեացն՝ սիրելի ազգայնոց մերոց, զհաստատուն յոյս և զակնկալութիւն վսեմախոհ խորհրդովք տան պսակել պանծանօք, զի բնական են այսոքիկ շարժառիթք, զի չիք երբէք յղութիւն առանց ցաւակցական երկանց, և չիք կասկածելի երկունք առանց ուրախական ծննդեան, եթէ ներքին զգացմամբ հոգւոյ՝ ճշմարտութեամբ հայեսցուք յայս նշան նշանաւոր։

Ապա ուրեմն զի՞նչ արդեօք մնայ մեզ համախմբելոցս աստանօր կատարել՝ ո՛ պատուարժան Տնաքը հանդիսականք, եթէ ո՛չ փառս յաւերժական յարդանաց մատուցանելով Արժանաւոր Գլխոյ Հայկաղեանս սերնդոց՝ փութալ ի շնորհաւորութիւն նշանաւոր Տարեդարձի Սրբազան Օծման աղդախնամ Այցելուի մերում, և ի նուիրումն սրտից մերոց և հոգւոց եռանդուն մաղթանաց առ բարձրեալն Աստուած, և կոչել համասիրտ ձայնարկութեամբ, Թագաւորդ երկնաւոր Տէր Քրիստոս, զարժանաժառանգ սրբոյ Գահիս և մեծի տանս Թորգոմեան զՏէր Գէորգ Դ զՍրբազնագոյն և զԱեհափառ Հայրապետն մեր օրհնեա՛ և պահպանեա՛ ընդ հովանաւորութեամբ Ամենազօր Աջոյդ բարձրելոյ, անփորձ և անսասան կենաց, բարերջանիկ և խաղաղաւէտ աւուրքիք, իմաստուն և պայծառ մտաց և հոգւով, հսկող և խոհական կառավարութեամբք ի յաւերժական ուրախութիւնս և ի պարծանս ընդհանրութեան Ազգիս Հայոց։

Յարո-Ի-Ն Տ. Լուսայեանց.

Ի ՏՕՆԻ ԿԱԹՈՂԻԿԷ

Ս. ԷՋՄԻԱԾՆԻ.

(Ի Մաղնան)

ԱՍՏՈՒԱԾԸՆՏԻՐ ՎԵՀԱՓԱՌ ՏԷՐ

ՍՐԲԱԶՆԱԳՈՅՆ ՔԱՀԱՆԱՅԱՊԵՏ,

Անեղն անսահման, որոյ Աթոռ զերկինս և պատուանդան ոտից նորա զերկիր հոգւովն մեզ քարոզէ Մարգարէն՝ ի ցոյց անհուն մարդասիրութեան իւրոյ զեր զարեգակնաձաձանչ լուսով ընտրեաց զտեղի բնակութեան իւրոյ ի Հայաստան աշխարհի, զտեղի Մօրս լուսոյ նորոյս սիոնի, յորում սահմանափակի Անսահմանն ի սէր արարչական գթութեան առ ազգս համօրէն ազանց և առ Թորգոմեանս, յայտնեալ զփառս Աստուածութեան իւրոյ և զմեծ վայելչութիւն սրբութեան Տաճարիս, զոր ո՛չ եթէ Իսկզիէլ ոմն արար և կառոյց, որպէս զտապանակն ուխտի, և կամ Ծերունին Նոյ որպէս զտապանն ապրեցուցիչ ընդ հրամանին՝ օրինակացն խկամուտ լինելով, այլ Ծոցածին Ծնունդն խսկակից Հօր և փառակից սուրբ Հոգւոյն իջեալ յերկնից ինքնին ճարտարապետեալ անդրդուելի հիմանս սրբոյ Եկեղեցւոյս այսորիկ, զոր վասն Էջմիածին անուանեցաւ. որ ի տիպ կարակնաձև լուսոյ եցոյց զսա բնակարան ամենասուրբ եռանձնեայ Աստուածութեան և մակաղեալ բանաւոր հօտին իւրոյ գնեցելոյ արեամբն անպարտականաւ ի ձեռն զերերջանիկ պարթևի եռամեծին Գրիգորի սքանչելի սուրբ նահատակին իւրոյ, որ նովին գերահրաշ տեսլեամբ ի հոգեռանդն սէր վառեալ ասէ ցարքայն հրաշիւք փրկեալն և հաւատացեալն ցսուրբն Տրդատ «Եկայք շինեսցուք սուրբ զեռարանն լուսոյ. քանզի ի սմա ծագեաց մեզ լոյս ի Հայաստան աշխարհի»։ Զոր և Աստուածախօս քնարն Դաւիթ կանխատեսեալ և ի սէր նորին համակեալ ասէր. Տէր սիրեցի զվայելչութիւն տան քոյ և զտեղի յայկի փառաց քոց։

Ո՞վ մեծի շնորհացն և պարգևացն Աստուծոյ. զոր ընկալեալ մեծ Քահանայապետն և Աստուածառաք Լուսաւորիչն մեր, ի տրիտուր երկուտասան

անտանելի և սոսկալի չարչարանացն իւրոց, և զարքայն զղեռաշաւատ հաղորդ երկնաւոր շնորհացն արարեալ հանդերձ այլովքն դարձելովք և լուսաւորեցելովք կառոյց պատնէշ հզօրագոյն ընդդէմ խաւարածին մեքենայիցն սատանայի. որ ըղձնկէթանոսութիւն ուսուցանէր հեռացելոցն յԱստուծոյ և վտարելոցն ի չարիս, և յօրինեաց պատսպարան մարդկան՝ զխորան վկայութեան Աստուծոյ սուրբ և ընտրեալն և կացուցեալն ի Տեառնէ յօրէնս նորա՝ ընդ հզօր Աջակցին իւրոյ զերաշուք վսեմափառ արքային, զլուսանիշ Տաճարս սրբոյ Էջմիածնի, որպէս զօրացան Զօրաբաբէլ և Յեսու Քահանայն մեծ ի զեղեցկատիպ վերանորոգումն հնոյն Երուսաղէմի.

Արդ՝ երջանիկ է օրս այս և երջանկութիւն ցանկալի ազգիս Հայկազանց. քանզի ի սերկեանս կատարեմք զտօն կառուցման Քրիստոսահիմն և լուսակերտ Մօրս լուսոյ սրբոյ Կաթուղիկէ Էջմիածնի. որ է աղբիւր ջրոյ կենդանւոյ հոսեցելոյ ի դրախտանէն երկնից ի պարտէզս Քրիստոսատունկ անդաստանիս, ի բեղմնաւորեալս բանիւն կենաց, ի տաճարս իմաստութեան ի տաճարս Աստուծոյ կենդանւոյ կառուցեալ ի գնացս Հոգւոյն երկնաւորական շնորհաց. Սա է տեղի և տուն Աստուծոյ. որ գերազանցի քան զՏապան Նոյեան, զզարմս Արամեան ի խռովայոյզ հեղեղէ մեղաց փրկեալ. և քան զերկիր Աւետեաց պարարտացեալ բղխելով յինքենէ զկաթն և զմեղր՝ զօրէնս Աստուծոյ և զխորհուրդս աւետեացն երկնաւորաց. և քան զտաճար Սողոմոնեան վայելչացեալ փառօք, յորոյ ի սէր զիղձ և զտենչանս սրտից մերոց վառեալ ընդ մարգարէին աղաչեմք «Տէր սիրեցուք և մեք զվայելչութիւն տան քոյ և զտեղի յարկի փառաց քոց»։

Բարէ. Վեհափառ Տէր, նոյն խնամք և սէր մարդասիրութեան Արարչին քաջարթուն դէտ սուրբ եկեղեցւոյն իւրոյ ընտրեալ կարգեաց յԱթոռ բազմաբիւրոն սուրբ նահատակին իւրոյ և արժանապատ Քահանայապետին իւրահաստատ եկեղեցւոյս զՁեզ զՎեհափառ Հայրդ ազգիս Հայոց ի պայծառութիւն սուրբ Տաճարին հիմնելոյն յԱռաքելոյն և ի Մարգարէս, որպէս և նոյն սուրբ եկեղեց այս մանկունքն ի բարերանութեան անդ երգեն առ Աստուած «ի վերայ հիման Առաքելոց և Մարգարէից շինեցեր զՔո սուրբ զեկեղեցի, զսա պահեա ի խաղաղութեան»։ որով զօրացեալք համախմբեալքս ծառայք Աստուածընտիր Վեհափառ Քահանայապետիդ որպէս և համօրէն լրութիւն ազգիս. խնդրեմք յամենախնամ և յառատաձիր մարդասիրութենէ Արարչին Աստուծոյ անշարժ և անսասան պահպանել զսուրբ եկեղեցի իւր ի դրանց դժոխոց, ըստ այնմ «և ահաւասիկ ես ընդ Ձեզ եմ զամենայն աւուրս մինչև ի կատարած աշխարհի»։ Եւ ինքնապսակ Վեհափառ Փեսայիդ Նորին տացէ կեանս երկայնս և խաղաղականս հանդերձ ամենայն բարօրութեամբ և առողջութեամբ ի վայելչութիւն իւրակառոյց Տաճարիս և ի պարծանս և ի լուսաւորութիւն ազգիս Հայոց. ամէն.

Ս. Կարապետ Գրիգորեան.

Ի 1871 ամին, յ30ն Մայիսի

Ի Ս. Էջմիածին

ՀԱՅՐԵՆԱԿԱՆ ԼԵԶՈՒԻ
ԵՒ
ԿՐՕՆԻ ԻՐԱՒՈՒՆՔ.

Աշխարհիս մէջի այսքան արիւնահեղ պատերազմների պատճառն ինչ է. և ինչու համար զուր տեղից իրարի կոտորում են (հարցուց ինձ մի Պարսկաստանցի Հայկազուն երիտասարդ). Ամեն ազգ, և ամեն տէրութիւն իրան մէջ ունի քաղաքական, Ազգային, և Կրօնական իրաւունք. և այն իրաւունքները ամրապնդելու համար՝ հաստատուած են զանազան տեսակ բարեկարգ և օգտակար օրէնքներ, և ուրիշ որ և իցէ տէրութիւն կամ ազգ եթէ հակառակի նոյն իրաւանց՝ այն ժամանակ կը հրատարակուի արիւնահեղ պատերազմ, մինչև որ մէկը միւսին յաղթէ՝ և հաստատուի դաշնակաւոր խաղաղութիւն (պատասխանեցի). բայց այն ազգը որ ոչ քաղաքական իշխանութիւն ունի, ոչ զօրք ունի, և ոչ զօրութիւն, (ինչպէս է մեր ազգը), միթէ պարտաւոր-